

MEĐUNARODNA GEOGRAFSKA OLIMPIJADA – VREMEPLOV HRVATSKIH SUDJELOVANJA

STRUČNI ČLANAK

DUBRAVKA SPEVEC

Međunarodne olimpijade znanja, u različitim područjima prirodnih i društvenih znanosti, namijenjene prvenstveno učenicima srednjih škola, globalno se organiziraju još od sredine 20. stoljeća. Pod akronimom „ISOs“ (International Science Olympiads) danas je okupljeno 12 međunarodnih natjecanja mladih u znanju, a jedno od njih je i Međunarodna geografska olimpijada.

Ključne riječi: međunarodne olimpijade znanja, međunarodna geografska olimpijada, Hrvatska

Uvod

Bez obzira na područje znanosti, osnovni cilj svake međunarodne olimpijade znanja je poticati znanstvenu znatiželju mladih ljudi, da istražuju svijet oko sebe i da svoja znanja i spoznaje prezentiraju i razmijene s vršnjacima kroz natjecanja na globalnoj razini. Učenici testiraju svoje teorijsko, ali i praktično znanje, a problemski zadaci s kojima se na takvim natjecanjima susreću i rješavanje istih, potiču ih da promišljaju daleko iznad znanja koja stječu kroz redovne obvezne školske kurikulume. Kroz takva natjecanja i učenici i njihovi mentori dobivaju priliku usporediti

svoj obrazovni sustav s onima ostalih država sudionica.

Međunarodne olimpijade znanja natjecanja su koja se organiziraju na godišnjoj razini širom svijeta, uključuju timove od 4 do 6 srednjoškolskih učenika, koji su selektirani na temelju rezultata ostvarenih na nacionalnim natjecanjima. Iako su takva natjecanja namijenjena uzrastima uglavnom od 16 do 19 godina starosti, standardi ispita na olimpijadama su vrlo visoki, u nekim slučajevima nadilaze i sveučilišnu razinu.

Zanimljivost koja se veže uz većinu međunarodnih olimpijada znanja je da su u njihovim začecima države organizatori i države sudionice bile iz Europe i sve su bile dio tzv. Istočnog bloka, a s vremenom su se proširile i na druge europske i izvaneuropske države. Tako je, primjerice, prva uopće organizirana međunarodna olimpijada znanja bila matematička (IMO) – održava se kontinuirano od 1959. godine, a prva država domaćin bila je Rumunjska. Poljska je bila prva zemlja domaćin druge „po starosti“ međunarodne olimpijade znanja – fizičke (IPhO), a koja se organizira od 1967. godine. U nekadašnjoj Čehoslovačkoj organizirane su prva međunarodna kemijska olimpijada (IChO) 1968., te prva međunarodna biološka olimpijada (IBO) 1990. godine. Bugarska je bila domaćin prve informatičke (IOI; 1989.), filozofske (IPO; 1993.) te lingvističke (IOL; 2003.) međunarodne olimpijade znanja. Od 1996. natječu se i mladi zaljubljenici u astronomiju, a zemlja domaćin prve međunarodne olimpijade znanja iz astronomije bila je Ruska Federacija. U „mlađe“ olimpijade znanja spada i ona geografska, koja se vrlo uspješno organizira od 1996. godine.

Na svim navedenim međunarodnim olimpijadama redovito sudjeluju i učenici iz Hrvatske, koji svake godine bilježe vrlo zapažene rezultate i osvajaju brojne medalje.

Međunarodne olimpijade znanja mnogo su više od natjecanja. Učenici stječu nova poznanstva, upoznaju nove kulture te stvaraju prijateljstva za cijeli život (sl. 1).

Sl. 1. Sudionici 15. međunarodne geografske olimpijade 2018. godine (Quebec, Kanada)

MEĐUNARODNA GEOGRAFSKA OLIMPIJADA – KRATKA POVIJEST NATJECANJA

Međunarodna geografska olimpijada (iGeo) ove će godine u mjesecu kolovozu doživjeti jubilarno 20. izdanje, a zemlja domaćin bit će Republika Irska.

Međunarodna natjecanja mladih geografa, starosti od 16 do 19 godina, koji se u pravilu selektiraju na temelju rezultata ostvarenih na nacionalnim natjecanjima iz geografije, održavaju se pod pokroviteljstvo Međunarodne geografske unije (IGU), a za njezinu organi-

zaciju nadležno je tijelo pod imenom IGU Olympiad Task Force (Upravni odbor) (sl. 2). Od 2016. godine Hrvatska ima predstavnika u tom tijelu – stalna članica (*Steering Committee member*) je Dubravka Spevec, u više navrata i glavna koordinatorica za pisani ispit. Svaki tim je sastavljen od najviše četvero učenika, koji na olimpijade putuju u pratnji dva voditelja-mentora. Službeni jezik olimpijade je engleski.

Ideja za organizaciju međunarodnog natjecanja u znanju iz geografije rođena je 1994. godine tijekom IGU kongresa u Pragu, a za nju su bili zaslužni geografi iz Poljske i Nizozemske. Prva međunarodna geografska olim-

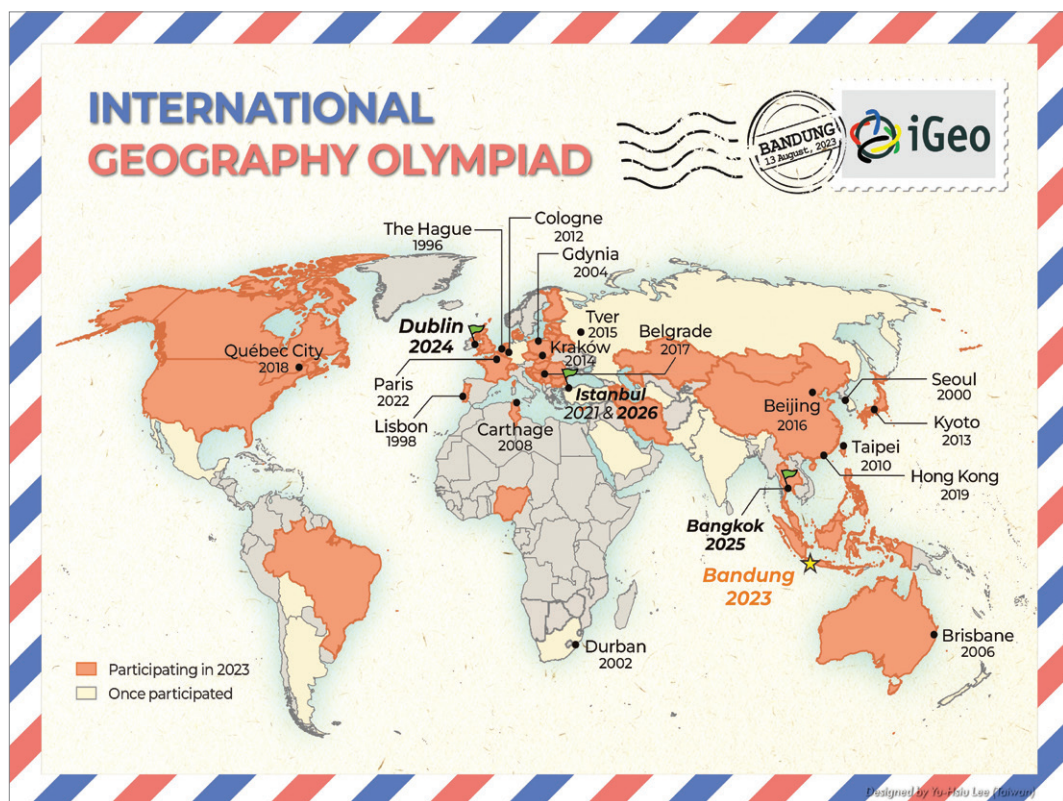

Sl. 2. Članovi Upravnog odbora (TF) međunarodne geografske olimpijade (2023., Bandung, Indonezija)
(foto: arhiva iGeo)

pijada održana je 1996. godine u gradu Den Haagu u Nizozemskoj, a sudjelovali su učenici srednjih škola iz pet europskih država: Belgije, Nizozemske, Njemačke, Poljske i Slovenije. Geografska olimpijada izlazi izvan europskih okvira 2000. godine, kada se 3. po redu natjecanje održalo u Seulu, a uz domaćina Južnu Koreju, nekolicu europskih država pridružile su se Kina (China-Beijing), Japan i Republika Južna Afrika.

Sve do 2012. međunarodna geografska olimpijada održavala se svake druge godine, a od tada postaje godišnje natjecanje. Jedina godina kada olimpijade nije bilo je 2020., zbog COVID pandemije, a u naredne dvije

– zbog istog razloga, natjecanje je održano online (organizatori su bili Istanbul 2021. i Pariz 2022.). Broj država sudionica povećavao se iz godine u godinu, a na posljednjoj 19. međunarodnoj geografskoj olimpijadi održanoj u Bandungu, Indonezija, sudjelovali su učenici iz 45 država svijeta sa šest kontinenata (sl. 3). Najveći broj država sudionica na međunarodnim geografskim olimpijadama – njih čak 54, zabilježen je 2022., kada je održano online natjecanje u organizaciji Francuske. U pravilu, zemlje domaćini međunarodnih geografskih olimpijada u godinama kada se održavaju i konferencije i kongresi IGU-a, su države u kojima se navedeni skupovi organiziraju.

Sl. 3. Države sudionice i gradovi domaćini svjetskih geografskih olimpijada 1996. – 2023. godine

Izvor: <http://www.geoolympiad.org/>

U razdoblju od 1996. do 2012., dok se međunarodna geografska olimpijada organizirala svake druge godine, održavale su se i neke regionalne geografske olimpijade, poput Srednjoeuropske regionalne geografske olimpijade (na kojoj je dvije godine sudjelovala i Hrvatska) i Azijsko-pacifičke regionalne geografske olimpijade, koje su održane 2007., 2009. i 2011. godine.

Međunarodne geografske olimpijade u natjecateljskom dijelu obuhvaćaju tri segmenta: 1. pisani ispit (Written Response Test) – uključuje 6 tema iz područja fizičke i društvene geografije te se njime provjeravaju teorijska i praktična znanja, 2. terenski zadatak (Fieldwork Exercise) – obuhvaća promatranje i prikupljanje podataka na odabranoj lokaciji, kartiranje, prostornu analizu i rješavanje problemski postavljenih zadataka, te 3. multimedijalni test (Multi Media Test). Pisani ispit i terenski zadatak nose svaki po 40 %, a multimedijalni test 20 % ukupnog broja bodova. Prema iGeo Statutu, oko polovice učenika koji sudjeluju na olimpijadi osvajaju medalje, i to u omjeru 1 (zlatno) : 2 (srebro) : 3 (bronca).

Program svake geografske olimpijade uključuje i tzv. nenatjecateljski dio: prezentaciju postera svih timova na zadanu temu, kulturne prezentacije država sudionica te izlete u okviru kojih se učenici i njihovi mentori upoznaju s gradom i državom domaćinom.

HRVATSKA NA MEĐUNARODNIM GEOGRAFSKIM OLIMPIJADAMA

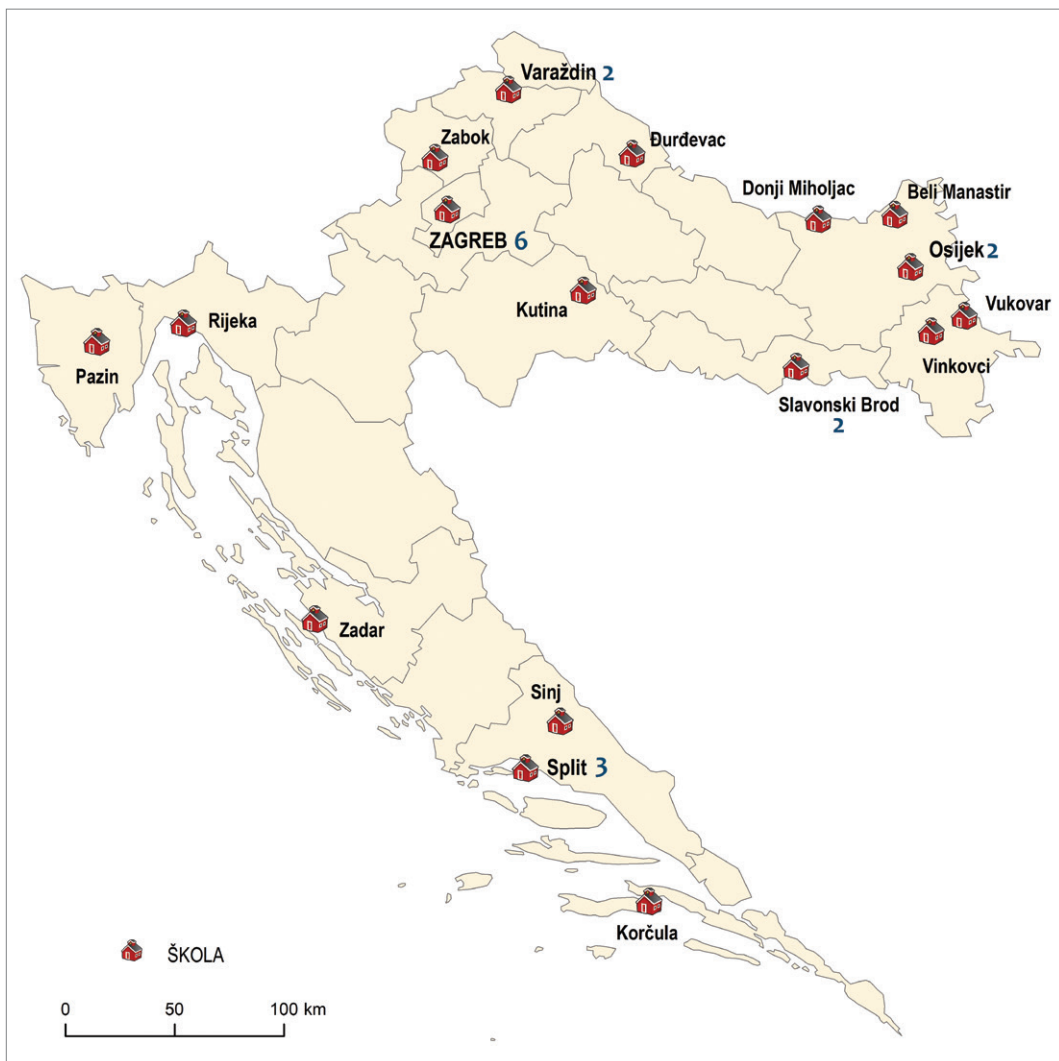
Svojim prvim sudjelovanjem na međunarodnoj geografskoj olimpijadi 2010. godine, kada je u gradu Taipeiju, Taiwan, održana 8.

po redu geografska olimpijada, Hrvatska se upisala na iGeo kartu. Hrvatski geografski olimpijski timovi sudjelovali su do sada na 12 olimpijada – 10 uživo i 2 online. Međunarodna geografska olimpijada projekt je Hrvatskog geografskog društva, koje brine o organizaciji, dodatnim pripremama i odlasku naših učenika na olimpijade.

Svoja geografska znanja i vještine na tih 12 olimpijada prezentiralo je 34 učenika iz 27 srednjih škola iz 17 hrvatskih gradova sl. 3. Najviše učenika-olimpijaca dale su dvije zagrebačke srednje škole – XV. gimnazija (poznatija kao MIOC) njih čak pet i V. gimnazija dva olimpijca, te jedna splitska – III. gimnazija tri olimpijca. Od 27 srednjih škola koje su pohađali olimpijci, čak 23 su gimnazije (od toga 3 klasične), dok preostale četiri srednje škole imaju i gimnazijske odjele koje su pohađali naši učenici-olimpijci. S obzirom na broj škola koje su naši olimpijci u trenutku međunarodnih natjecanja pohađali, najzastupljeniji su Zagreb sa šest škola, Split sa tri, te Osijek, Slavonski Brod i Varaždin sa po dvije škole (sl. 4).

Vedran Mihal (u vrijeme sudjelovanja učenik Gimnazije „Matija Mesić“, Slavonski Brod) jedini je naš učenik koji je sudjelovao na čak 3 međunarodne geografske olimpijade i sa sve tri u Lijepu našu vratio se sa medaljama (jednim zlatom i dva srebra). Po dva sudjelovanja imalo je 12 učenika, a njih 21 sudjelovao je jedan put. Prema Statutu međunarodne geografske olimpijade, koji je u tom dijelu izmijenjen 2016. godine, isti učenici mogu sudjelovati na međunarodnom natjecanju najviše dva puta.

Hrvatski su učenici svojim geografskim znanjem i vještinama na svih 12 međunarodnih geografskih olimpijada pokazali da spadaju u sam svjetski vrh, a to su potvrdili i

Sl. 4. Lokacije škola učenika-olimpijaca sudionika međunarodnih geografskih olimpijada

osvajanjem ukupno 33 medalje – u prosjeku 2,75 medalja po olimpijadi! Osvojili su 7 zlatnih, 10 srebrnih i 16 brončanih medalja (tab. 1). Ako se pogleda broj država sudionica koji se povećavao iz godine u godinu na olimpijadama na kojima je Hrvatska sudjelovala, i ako se uzme u obzir da je sudjelovalo po četvero učenika iz svake države, osvojene 33 medalje i više su nego izvrstan rezultat.

Najbolji pojedinačni uspjeh – 2. mjesto i zlatnu medalju osvojio je Srećko Kajić (tada učenik Gimnazije M. A. Reljković, Vinkovci) na 14. međunarodnoj geografskoj olimpijadi održanoj u Beogradu. Iako se učenici na međunarodnim geografskim olimpijadama ne natječu ekipno, već pojedinačno, na kraju svakog natjecanja objavljuju se i rezultati po državama. Najveće uspjehe ekipno Hrvatska

Tab. 1. Osvojene medalje hrvatskog tima na međunarodnim geografskim olimpijadama od 2010. do 2023. godine

Godina održavanja, grad i država domaćin	Zlato	Srebro	Bronca	Ukupno osvojenih medalja	Broj država sudionica
2010., Taipei, Tajvan	-	-	2	2	27
2012., Köln, Njemačka	-	1	1	2	32
2013., Kyoto, Japan	2	2		4	32
2014., Krakow, Poljska	2	1	1	4	36
2015., Tver, Rusija	2	1		3	40
2016., Beijing, Kina	-	-	4	4	45
2017., Beograd, Srbija	1	1	-	2	41
2018., Quebec, Kanada	-	2	1	3	43
2019., Hong Kong	-	-	-	0	43
2021., Istanbul, Turska (online)	-	1	2	3	46
2022., Pariz, Francuska (online)	-	1	3	4	54
2023., Bandung, Indonezija	-	-	2	2	45
	7	10	16	33	

je zabilježila u Kyotu 2013. – 2. mjesto (sl. 5), te u Krakovu 2014. godine – 4. mjesto.

Svi su naši olimpijci vrlo svestrani mladi ljudi, koje zanimaju različita područja znanosti, pa su sukladno tome po završetku srednjoškolskog obrazovanja upisivali studije medicine, elektrotehnike i računarstva, matematike, farmacije... Njih sedmero upisalo je i uspješno u međuvremenu završilo studij na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu – šestero olimpijaca upisalo je i završilo studij geografije (prijediplomski i diplomski istraživački), a jedna olimpijka upisala je i završila nastavnički studij geografije i povijesti. Neki od njih upisali su i Doktorski studij geografije.

Osim ljubavi prema geografiji samih učenika i znanja koje posjeduju, velikim uspjesima na međunarodnim geografskim olimpijadama svoj su doprinos svakako dali i njihovi roditelji, kao i njihovi učitelji i nastavnici geografije koji su ih poticali i pripremali za nacionalna natjecanja. Onaj posljednji, ali ne i manje važan korak ka svjetskim uspjesima naših učenika napravilo je nekoliko entuzijasta, sadašnjih i bivših djelatnika Geografskog odsjeka PMF-a, koji su otpočetak vjerovali u ovaj projekt i održali ga živim do danas. Oni su, osim u organizacijskom dijelu, sudjelovali i u stručnim pripremama učenika-olimpijaca. Veliko hvala izv. prof. dr. sc. Ružici Vuk, gospođi Jadranki Čelant-Hromatko, mag. geogr.,

Sl. 5. Hrvatski geografski olimpijski tim na otvaranju 10. jubilarne međunarodne geografske olimpijade u Kyotu, Japan

izv. prof. dr. sc. Ivanu Čanjevcu, dr. sc. Marinu Cvitanoviću, doc. dr. sc. Mladenu Maradinu, doc. dr. sc. Ivanu Šulcu i asistentu Ivanu Iviću, univ. mag. geogr. i univ. mag. educ. geogr.

Zahvala pripada i Vesni Milić, dipl. geografkinji, višoj savjetnici za geografiju pri Agenciji za odgoj i obrazovanje, koja nas je potaknula da se uključimo u ovaj projekt.

Tab. 2. Pregled sudjelovanja hrvatskih učenika na međunarodnim geografskim olimpijadama 2010. – 2023. godine

GODINA OLIMPIJADE (iGeo)	Grad i država domaćin	Učenci-olimpijci	Škola učenika-olimpijaca	Voditelji-mentori	Medalje
2010.	Taipei, Taiwan	Ivan Berdalović	Gimnazija Beli Manastir	Ivan Čanjevac i Marin Cvitanović	-
		Petra Lacković	Druga gimnazija Varaždin		bronca
		Karlo Lugomer	XV. gimnazija, Zagreb		bronca
		Albert Škegro	V. gimnazija, Zagreb		-
2012.	Köln, Njemačka	Dragan Jović	Gimnazija Vukovar	Ivan Čanjevac i Dubravka Spevec	-
		Petra Pajtak	Prva gimnazija Varaždin		-
		Katarina Pavlek	Klasična gimnazija, Zagreb		srebro
		Albert Škegro	V. gimnazija, Zagreb		bronca
2013.	Kyoto, Japan	Mislav Glibo	SŠ Tina Ujevića, Kutina	Ivan Čanjevac i Dubravka Spevec	zlato
		Vedran Mihal	Gimnazija „Matija Mesić“, Slavonski Brod		srebro
		Petra Pajtak	Prva gimnazija Varaždin		zlato
		Katarina Pavlek	Klasična gimnazija, Zagreb		srebro
2014.	Krakow, Poljska	Petar Bratulić	Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin	Marin Cvitanović i Dubravka Spevec	srebro
		Fabijan Čorak	XV. gimnazija, Zagreb		bronca
		Mislav Glibo	SŠ Tina Ujevića, Kutina		zlato
		Vedran Mihal	Gimnazija „Matija Mesić“, Slavonski Brod		zlato
2015.	Tver, Ruska Federacij	Petar Bratulić	Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin	Ivan Čanjevac i Dubravka Spevec	zlato
		Fabijan Čorak	XV. gimnazija, Zagreb		zlato
		Martin Malović	XV. gimnazija, Zagreb		-
		Vedran Mihal	Gimnazija „Matija Mesić“, Slavonski Brod		srebro
2016.	Beijing, Kina	Luka Banović	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka	Marin Cvitanović i Dubravka Spevec	bronca
		Petar Suman	Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb		bronca
		Juraj Vladika	V. gimnazija, Zagreb		bronca
		David Zima	Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku		bronca

nastavak Tab. 2. Pregled sudjelovanja hrvatskih učenika na međunarodnim geografskim olimpijadama 2010. – 2023. godine

GODINA OLIMPIJADE (iGeo)	Grad i država domaćin	Učenci-olimpijci	Škola učenika-olimpijaca	Voditelji-mentori	Medalje
2017.	Beograd, Srbija	Nikola Bišćan	Srednja škola Donji Miholjac	Ivan Čanjevac i Ivan Šulc	-
		Srećko Kajić	Gimnazija M. A. Reljković, Vinkovci		zlatno
		Mihovil Penavić	Klasična gimnazija Fra Marijana Lanosovića, Slavonski Brod		srebro
		Leo Radalj	III. gimnazija, Split		-
2018.	Quebec, Kanada	Luka Banović	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka	Dubravka Spevec i Ivan Šulc	srebro
		Nikola Bišćan	Srednja škola Donji Miholjac		srebro
		Mihovil Penavić	Klasična gimnazija Fra Marijana Lanosovića, Slavonski Brod		bronca
		Leo Radalj	III. gimnazija, Split		-
2019.	Hong Kong, Kina	Mislav Maldini	Gimnazija Franje Petrića, Zadar	Dubravka Spevec i Ivan Šulc	-
		Ines Maroković	III. gimnazija Osijek		-
		Luka Rogoz	Gimnazija dr. Ivana Kranjčeva, Đurđevac		-
		Anteo Vukasović	III. gimnazija Split		-
2021.	Istanbul, Turska (online)	Erna Buljan	Gimnazija Dinka Šimunovića, Sinj	Ivan Ivić i Ivan Šulc	bronca
		Nika Kilić	IV. gimnazija Marko Marulić, Split		-
		Mislav Maldini	Gimnazija Franje Petrića, Zadar		bronca
		Maks Vincek	II. gimnazija Zagreb		srebro
2022.	Pariz, Francuska (online)	Andrej Nikšić	XV. gimnazija, Zagreb	Ivan Ivić i Ivan Šulc	bronca
		Luka Protulipac	XV. gimnazija, Zagreb		srebro
		Josip Rončević	Srednja škola Petra Šegedina, Korčula		bronca
		Ivan Vukadinović	II. gimnazija, Split		bronca
2023.	Bandung, Indonezija	Gabrijel Kučko	Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok	Ivan Ivić i Dubravka Spevec	bronca
		Luka Protulipac	XV. gimnazija, Zagreb		bronca
		Mario Rubić	III. gimnazija Split		-
		Bernard Trempetić	Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Zagreb		-

IZVOR:

The International Geography Olympiad (iGeo), <http://www.geoolympiad.org/> (19. 04. 2024.)

PRIMLJENO: 24. 4. 2024.

PRIHVACENO: ?? . ? . 2024.

DOC. DR.-SC. **DUBRAVKA SPEVEC**
Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek, 10000 Zagreb, e-mail: dspevec@geog.pmf.hr